

DOCUMENTS SOBRE RETAULES DE CERVERA (1601-1625)

JOSEP M. LLOBET I PORTELLA

En un article anterior donàvem a conèixer alguns documents que aportaven informació sobre retaules segarrencs construïts al llarg del segle XVIII.¹ En aquest, oferim vuit textos documentals del primer quart del segle XVII, relacionats amb sis retaules fabricats per a les diverses esglésies de Cervera. Aquests vuit textos han estat localitzats dins el Fons Notarial (FN) de l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera (AHCC).

Retaule de Santa Maria Magdalena

La primera notícia que tenim d'aquesta obra és del 19 de juny de l'any 1591, dia en què el consell municipal cerverí va acordar donar 5 lliures a la confraria de Santa Maria Magdalena, que agrupava els sastres i els calceters, per tal de contribuir a la construcció d'un retaule que havia de ser fabricat per a la confraria esmentada,² quantitat que fou satisfeta pocs dies després.³

El retaule es degué construir durant els últims anys d'aquell segle i fou col·locat a la capella que la confraria posseïa a l'església de Santa Maria de Cervera. Calia, però, pintar-lo i daurar-lo i, amb aquesta finalitat, el dia 2 d'abril de 1601 foren establerts uns pactes entre els capitans de la confraria i el pintor cerverí Joan Baptista Soli (*Document número 1*).

Aquests treballs de pintura i daurat s'havien d'acabar abans del dia de Nadal d'aquell any 1601 i foren valorats en 100 lliures, pagadores en quatre parts. Una vegada enllestida la feina, l'obra seria visurada per persones expertes i, en cas de resultar satisfactòria, encara li serien donades a l'artista 10

1. Josep M. LLOBET I PORTELLA, «Retaules de la Segarra (segle XVIII)», *Butlletí de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi*, X (1996), p. 99-116.

2. AHCC, Fons Municipal, *Consells*, 1590-1593, f. 49.

3. AHCC, Fons Municipal, *Àpoques comunes*, 1591, f. 8 v.

lliures més. En una àpoca datada el dia 14 de juny d'aquell mateix any el retaule és anomenat de Santa Magdalena i Sant Llàtzer, cosa que fa suposar que l'obra també contenia una representació d'aquest últim personatge bíblic.⁴

Retaule de Sant Miquel

Aquest retaule, contractat el dia 14 de gener de 1607, fou col·locat a l'altar de la capella o petita església de Sant Miquel que hi havia a la plaça de l'Om, anomenada després de Sant Miquel, de Cervera, edifici que desaparegué el segle passat. Al manual notarial corresponent només va ser anotat un breu resum dels pactes, cosa que fa que desconeuem bona part de llur contingut (*Document número 2*). Sabem, però, que pagà una part de l'import de l'obra el prevere Francesc de Cunyat, el qual posseïa el benefici instituït a l'altar major d'aquella capella.⁵

L'obra fou realitzada per Miquel Rubiol, el qual hi treballà molt de temps, ja que el primer dia de març de 1610 aquest artista encarregà les tasques de fusteria del retaule al fuster cerverí Joan Ferrer (*Document número 3*). En aquella data, el pedestal del retaule ja estava fet i assentat. També es trobaven enllestides les pilastres. L'import que cobraria el fuster seria de 6 lliures. El retaule fou satisfet mitjançant diversos pagaments, de tal manera que el dia 2 de setembre de 1614 el seu import es troava totalment liquidat, segons indica el document corresponent.⁶

Si bé el retaule ja estava col·locat i pagat, calia, encara, pintar-lo, però, potser per motius econòmics, aquesta tasca encara trigaria sis anys en ser realitzada. En efecte, no fou fins al 25 de maig de 1620 que el pintor cerverí Andreu Corones prengué l'encàrrec de pintar l'obra (*Document número 6*).

Els pactes entre els administradors de la capella de Sant Miquel i Andreu Corones ens aporten una informació interessant sobre els colors i el daurat que calia aplicar a les diverses peces del retaule. Amb tot, Andreu Corones no devia ser un pintor molt hàbil, ja que les tres històries de mig cos del pedestal serien pintades per un artista que ell faria venir. Sabem, també, que l'obra havia de quedar enllestida en un espai de temps de dos anys i que l'import que rebria el pintor seria de 150 lliures. Atès que en dos documents notariais de l'any 1622 relacionats amb Andreu Corones i el retaule de Sant Miquel consta com un dels testimonis dels actes el pintor Antoni Casamajor, és possible que aquesta persona fos l'artista que pintés les històries del pedestal del retaule.⁷

4. AHCC, Fons Municipal, Cúria del batlle i del veguer, *Manual*, 1601, s. f.

5. AHCC, FN, Cervera, 80, Rafael Joan Montaner, Testaments, 1595-1647, quadern.

6. AHCC, FN, Cervera, 84, Pere Campardó, *Manual*, 1613-1614, f. 239.

7. AHCC, FN, Cervera, 84, Pere Campardó, *Manual*, 1621-1622, fs. 191 i 211.

L'any 1645, els administradors de la capella de Sant Miquel encara continuaven satisfent pagues de l'import de pintar el retaule, segons demostra un document, mitjançant el qual el prevere Gabriel Riera, hereu universal de la seva germana Elisabet, esposa que havia estat d'Andreu Corones, reconeixia haver rebut certa quantitat de monedes com a complement del preu de pintar el retaule.⁸ Per cert que, segons aquest document, l'import promès al pintor hauria estat de 200 lliures.

Retaule de Sant Antoni

Encara que no hem pogut localitzar el contracte d'aquest retaule, sabem que els pactes relacionats amb la seva construcció foren establerts el dia 8 de maig de 1612 entre Onofre Lliset Serra, comanador de Sant Antoni, i Miquel Rubiol, escultor de Cervera, el qual rebria la quantitat de 200 ducats d'or —o sigui 240 lliures— pel seu treball (*Document número 4*). Les dificultats per poder satisfer aquesta elevada suma obligaren a consignar a favor de l'artista uns censos que la comanda percebia anualment de dos nobles de la comarca. Segons un altre document notarial, el retaule havia de contenir un sagrari i ser posat a l'altar de Sant Antoni de la comanda, cosa que fa creure que anava destinat a l'altar major de l'església cerverina de Sant Antoni, edifici que encara es conserva.⁹

Retaule de Santa Victòria

Malgrat que tota la informació que tenim d'aquest retaule és un resum del contracte, datat el 30 d'agost de 1614, i un parell d'àpoques, és evident que l'obra tenia com a destinació la capella de Santa Victòria de l'església de la comanda de Sant Antoni de Cervera (*Document número 5*). Els que assumiren la responsabilitat de construir el retaule foren l'escultor Miquel Rubiol i el fuster Miquel Boter, tots dos de Cervera, i l'obra va ser valorada en 45 lliures.

Retaule de la Verge Maria del Pilar

La construcció d'aquest retaule havia estat pactada el 12 d'agost de 1600 entre el donzell Joan de Folcràs, senyor de l'Aranyó, i Claudi Perret, escultor

8. AHCC, FN, Cervera, 94, Andreu Ferrer, *Manual*, 1644-1645, f. 117.

9. AHCC, FN, Cervera, 90, Jeroni Porta, *Manual*, 1611-1612, paper solter.

de Cervera. L'obra s'havia de col·locar en una capelleta que existia en la gran capella del Sant Sagrament situada a l'església de Santa Maria de Cervera. El retaule calia fer-lo d'acord amb una traça presentada, llevat que la pastera on hi era pintada la Verge Maria havia de restar buida hem de suposar que hi aniria una imatge exempta i al pesdestal no s'hi faria talla sinó que l'espai quedaria llis per realitzar-hi una pintura. Pel que feia a l'amplària, l'obra contindria tres pasteres. El termini d'acabament era la Pasqua de Resurrecció propera.¹⁰

Hem de creure que aquest retaule s'enllestí l'any 1601, tal com havia estat estipulat, però per a què fos pintat calgué esperar que la vídua de la persona que l'havia encarregat ho deixés expressament indicat en el seu testament. Així, doncs, l'hereu Joan Pau de Folcràs, satisfent la voluntat de la vídua ja difunta, pactà, el 5 de febrer de 1625, amb el pintor cerverí Andreu Corones per tal que aquest artista pintés l'esmentat retaule (*Document número 7*).

Ja sabíem que el pedestal del retaule s'havia deixat llis per poder realitzar-hi una pintura. Ara, hom concreta que s'hi faria una història de l'adoració dels reis o la que volgués Joan Pau de Folcràs. Se'ns diu, encara, que el retaule contenia tres figures grans que s'havien de pintar i daurar, hem de creure que una d'elles seria la de la Verge Maria del Pilar i, a més, el grup format per Crist, sant Joan i Maria. Els treballs estarien enllestits abans de la festa de Pasqua de Resurrecció i llur import seria de 45 lliures, pagadores en dues parts. El pintor Andreu Corones degué complir el seu compromís, ja que el 13 de setembre d'aquell any 1625 rebia la segona paga que liquidava el deute.¹¹

Retaule de Sant Pere

Aquesta obra, que fou col·locada a la capella de les Ànimes del Purgatori de l'església de Santa Maria de Cervera, té el seu origen en una disposició testamentària del notari cerverí Pere Mir, mort probablement l'any 1609. El dia 27 de novembre de 1610, el prevere Francesc de Cunyat, procurador dels marmessors del notari esmentat, liurava a Claudi Perret i Miquel Rubiol, escultors de Cervera, 113 lliures, que eren l'import de la primera paga del retaule contractat.¹²

Un document notarial de l'any 1611 ens aporta més informació sobre la construcció del retaule de Sant Pere. Així, sabem que l'obra havia estat encarregada, l'any 1610, als escultors Claudi Perret i Miquel Rubiol pels marmessors de Pere Mir i que cap a la meitat del mes d'agost de 1611 aquests dos artistes ja tenien la fusta tallada per tal de començar a fer les columnes i altres

10. Josep M. LLOBET I PORTELLA, *Art cerverí del segle XVI*, Lleida, Virgili i Pagès, 1990, p. 68.

11. AHCC, FN, Cervera, 91, Lluís Porta, *Manual*, 1624-1625, f. 297.

12. AHCC, FN, Cervera, 82, Jeroni Porta, *Manual*, 1609-1610, paper solter.

peces del retaule. Els marmessors, però, a causa de dificultats econòmiques, demanaren als escultors que aturessin temporalment els seus treballs.¹³

Anaren passant els anys sense que la construcció del retaule tirés endavant fins que, a les acaballes del 1625, quan un dels dos escultors que havien contractat l'obra era ja mort, s'arribà a un acord entre els administradors de la pia causa fundada per Pere Mir, d'una banda, i Miquel Rubiol i la vídua de Claudi Perret, de l'altra banda. Tots ells mostraren la seva conformitat que fos prorrogat tres anys el temps de la durada de la construcció del retaule, del qual s'havia fet una traça que restava en poder de Miquel Rubiol (*Document número 8*). Aquest artista degué posar mans a la feina, ja que el 6 de setembre de l'any següent rebia 15 lliures com a segona paga del retaule.¹⁴ Nou anys després, el 1635, l'import d'aquesta obra encara no havia estat totalment satisfe¹⁵t.

Nòmina d'artistes

Els números remeten als documents transcrits.

Andreu Corones,¹⁶ pintor, 6, 7.

Claudi Perret,¹⁷ escultor, 8.

Miquel Rubiol,¹⁸ escultor, 2, 3, 4, 5, 8.

Joan Baptista Soli,¹⁹ pintor, 1.

13. AHCC, FN, Cervera, 83, Jeroni Miró, *Manual*, 1610-1611, s. f.

14. AHCC, FN, Cervera, 85, Cristòfol Nuix, *Manual*, 1626, s. f.

15. AHCC, FN, Cervera, 96, Francesc d'A. Montaner, *Manual*, 1635, s. f.

16. Andreu Corones, que era fill d'un imaginaire francès d'igual nom que s'havia establert a Cervera, tingué un final tràgic: l'any 1629, acusat de fabricar moneda falsa i altres delictes, fou condemnat a mort i penjat. Uns anys abans s'havia casat amb Elisabet Riera, filla d'un pagès de la Rubiola (Josep M. LLOBET, *Art cerverí del segle XVI*, p. 28 i 29).

17. Claudi Perret era fill de Dionís Perret, imaginaire de la ciutat borgonyona de Saint-Claude, i es casà amb Victòria Oliveres, filla d'un fuster cerverí, la qual sobrevisqué molts anys al seu marit, mort el 1621 (Josep M. LLOBET, *Art cerverí del segle XVI*, p. 27 i 28).

18. Miquel Rubiol arribà a Cervera pels voltants de l'any 1596. Procedia de Barcelona i era fill de Felip Rubiol, fuster de la ciutat esmentada. Es casà, primer, amb Anna Saurina, filla d'un boter de Cervera, i, després, amb Margarida Domènech, filla d'un pagès també cerverí, la qual era vídua. L'any 1631, Miquel Rubiol era ja difunt (Josep M. LLOBET, *Art cerverí del segle XVI*, p. 27).

19. Joan Baptista Soli, que era fill d'un mercader anomenat Pere Andreu Soli, procedia de la ciutat italiana de Faenza. Es casà amb Elisabet Urgell, filla d'un mercader cerverí, i l'any 1610 consta ja com a difunt.

1601, abril, 2. Cervera

Joan Baptista Soli, pintor de Cervera, s'obliga davant els capitans de la confraria de Santa Maria Magdalena a pintar el retaule de la capella d'aquesta confraria a l'església de Santa Maria.

AHCC, FN, Cervera, 74, Jaume Mulet, *Manual*, 1600, s. f.

Die secunda mensis aprilis eiusdem anni in villa Cervarie.

En nom de nostre senyor Déu Jesuchrist y de la gloriosa y humil verge María y de la gloriosa sancta María Magdalena sie. Amén.

De e sobre les coses davall scrites per y entre mestre Joan Mulet, caputxer, Joan Patau y Anthoni Roig, sastres, tots de la vila de Cervera, lo any present capitans de la confraria de la prerita Sancta María Magdalena, advocada dels sastres y calseters de dita vila, de una part, ab mestre Joan Batista Soli, pintor, habitant en dita vila, de la part altra, de e sobre les coses daval scrites, són estats fets, pactats, firmats y jurats los capítols y pactes següents:

E primerament los dits honorables capitans de dita confraria de Sancta Magdalena, en virtut de la potestat a ells donada per lo honorable consell de dita confraria celebrat en la casa de dita confraria a vint-y-set del mes de mars més prop pasat, donen al dit mestre Joan Batista Soli, pintor, present y acceptant, a pintar y daurar lo retaule que los dits capitans o dita confraria té en la capella de Sancta Magdalena dins la sglésia maior de la present vila, lo qual retaule ha de pintar de así al dia de Nadal més prop vinent ab color fines y or fi y al oli, en lo qual a de pintar les figures, accepto la de sancta Magdalena, y misteris que los dits capitans li diran y seran menester, conforme lo cap del altar que és de Sancta Magdalena, y també a de pintar tots los sancts, ho daurar, que estan en les pasteres de dit retaule, lo qual retaule a de pintar y daurar conforme lo art requereix y acostumen los bons officials que estigue a tota honra de dita confraria y conforme lo loc a hont està requereix ab tota perfectió, per la qual pintura y daurar li donaran dits honorables capitans cent liures, moneda barchalonesa, pagadores d'esta manera, que en lo principi de la hobra li donaran vint-y-cinch liures, dich XXV liures, y pintada la primera andana li donaran altres vint-y-cinc liures y pintada la segona andana li donaran altres vint-y-cinch liures y les restants vint-y-cinch liures a compliment de dites cent liures li donaran y pagarán acabat y visurat dit retaule per persones expertes a ninguna de dites parts no suspectes, ço és, una persona de cada part, y, si no se avenien, y haie de haver un tercer elegidor per los hobrés de la sglésia maior de dita vila y, fent relació les persones expertes que dit retaule estigue ab la perfectió y modo que s deu, li donaran dits capitans al dit Joan Batista Soli, ultra de les cent liures, deu liures, moneda barchalonesa, y per asò tenir y servar, attendre y complir los dits hono-

rables capitans ne obliguen sos béns propriis y los béns de dita confraria, mobles e immobles, aguts y per haver, a hont se vulle que sien ni a ells ni a dita confraria se pertanguen o pertànyer puguen, ara ho en sdevenidor, ab renunciació de propri for y salari de procurador y altres clàusules en senblants [actes] posar acostumades, a tota seguretat del dit Joan Batista Soli, pintor, y ab jurament.

Ítem lo dit Joan Batiste Soli, pintor, present, accepta tot lo contingut en dit y presedent capítol y promet complir, tenir y servar y ab tot effecte perfectionar tot lo contingut en dit y presedent capítol si y segons en aquell és de veure y per açò tenir y servar, attendre y complir ne obliga tots sos béns, axí mobles com immobles, aguts y per haver, a hont se vulle que sien ni a ell se pertanguen o pertànyer puguen, ara ho en sdevenidor, per qualsevol causa ho rahó, y per maior seguretat de dites coses ne dóna per fermansa al magnífic senyor Pere Mir, notari y burgès de dita vila, present y acceptant, lo qual accepta lo càrrec de dita fermansa y promet que ab lo dit son principal y sens aquell complirà tot so y quant lo dit son principal a promés, renunciant a la ley dient que abans sie convengut lo principal que no la fermansa y a tot altre dret ho ley que en asò los pogués valer y ajudar, axí a dit principal com fermansa, ab renunciació de propri for, submissió de qualsevol altre benefici de noves constitucions, ab restitució de tots danys, missions y despeses y obligació de sos béns, largament y ab jurament.

Que quidem capitula et omnia et singula in eis contenta fuerunt firmata, laudata et iurata per Ioannem Mulet, Ioannem Patau, capitaneos, et Ioannem Batista Soli, pictorem, in dicta villa Cervarie die secunda mensis aprilis anno a nativitate Domini millesimo sexcentesimo primo, presentibus pro testibus Francisccho Garriga et Laurencio Codina, agricultoribus, dicte ville habitatoribus.

Testes firme dicti Petri Mir, qui firmavit in dicta villa Cervarie die XIIIII mensis aprilis, sunt discretus Philippus Camps, notarius, et Onofrius Farrer, sutor, Cervarie, et Anthoni Xoriguera, agricola de Miralcamp.

Testes firme [espai en blanc].

2

1607, gener, 14. Cervera

Miquel Rubiol, escultor de Cervera, pacta amb els administradors de la capella de Sant Miquel la fabricació d'un retaule per a la capella esmentada.

AHCC, FN, Cervera, 80, Rafael Joan Montaner, *Manual, 1606-1607*, s. f.

Die decima quarta mensis ianuarii anno a nativitate Domini millessimo sexentessimo septimo Cervariae.

Capitulatio super fabrica altaris sive retabuli Sancti Michaellis facta et firmata per et inter reverendum dominum Franciscum de Cunyat, presbiterum, benefi-

ciatum beneficii sub invocatione Sancti Michaellis in capella plateae dictae del Hom et honorabilem Michaellem Ballestar, mercatorem, et Bernardum Sala, re-venditorem, Cervariae, administratores anno currenti capellae Sancti Michaelis, ex una, et Michaellem Rubiol, sculptorem, dictae villae Cervariae, partibus ex altera. Est in bursa capitulationum.

1610, març, 1. Cervera

Miquel Rubiol, escultor de Cervera, encarrega els treballs de fusteria del retaule destinat a la capella de Sant Miquel a Joan Ferrer, fuster de la mateixa població.

AHCC, FN, Cervera, 84, Pere Campardó, *Manual, 1609-1610*, f. 36 v.

Die prima mensis martii dicti anni M DC X Cervarie.

Capitulació y concòrdia feta y firmada per y entre los honorables mestre Miquel Robiol, imaginayre, de la present vila de Cervera, de una, y mestre Joan Ferrer, fuster, de dita vila, de part altra, de y sobre la fàbrica del retaule de la capella de Sant Miquel de la present vila de Cervera, per rahó de la qual fàbrica entre dites parts foren fets y firmats los capítols y pactes següents:

E primerament lo dit mestre Miquel Robiol dóna a fer la fàbrica del dit retaule de Sant Miquel de la present vila tot so y quant toque a fer al art de fuster y no de imaginayre al dit mestre Joan Ferrer, fuster, de la present vila, salvo emperò que lo dit Ferrer no tinga obligació de fer lo pedastral de dit retaule com aquell ja estiga fet y asentat ni tinga obligació dit Ferrer de fer ningun pilastre de dit retaule com aquells stiguen ja fets ni tinga obligació dit Ferrer de fer los rebolts de les tres pasteres davall ni les pexines ni aye de fer ningunes columnes y que lo que dit Ferrer a de fer en lo dit retaule ho aye de fer conforme les plantes que dit Robiol li donarà y la amplària y largària de dit retaule. E que lo dit Robiol sia tingut y obligat en donar al dit Ferrer la fusta, claus y ayguacuit aurà a menester per la-hobra de dit retaule, per les mans del qual dit Robiol convé y en bona fe promet pagar y realment y de fet donar al dit Ferrer sis liures, moneda Barchinona, pagadores del modo y manera següent, ço és, tres liures quant y encontinent que dit Ferrer aurà fet tot lo corniseal de la primera cornisea y les restants tres liures a compliment de dites sis liures acabat que sie lo dit retaule, sens dilatí alguna, ab salari de procurador dins la present vila de Cervera V sous y fora X sous, ab renuntiatió de son propri for y submitió de qualsevol altre, axí eclesiàstich com secular, ab poder de variar una cort y moltes, per lo que ne obliga tots y sengles béns seus, mobles, etc. E axí u jura y firma.

Ítem és pactat y concordat entre dites parts que lo dit mestre Joan Ferrer, per les dites sis liures del modo damunt dit a ell per dit Robiol degudes y promeses

pagar, que la dita hobra, segons està designada en lo precedent capítol de la present concòrdia, acabarà bé y conforme al art de fuster de assí a sinquagesma primer vinent. E, si acars passat lo dit temps no és acabada, vol y és content que lo dit Robiol la puga fer acabar al mestre volrà a gastos y despeses de dit Ferrer y li promet pagar encontinent tot lo que per rahó de acabar la dita fahena dit Robiol pagará a altre mestre, mirant-se en donar lo preu conforme la fahena se aurà de fer y conforme acostumen de guanyar los fusters, sens dilatió alguna, ab salari de procurador dins la present vila de Cervera V sous y fora X sous, ab renuntiatió de son propri for y submittió de qualsevol altre, ab poder de variar una cort y moltes, per lo que ne obliga tots y sengles béns seus, mobles, etc. E axí u firma y jura.

Et ideo, etc.

Testes sunt Glaudius Perret, imaginarius, et Iacobus Soler, cultor loci de Vilagrasseta.

4

1612, setembre, 30. Cervera

Jeroni Porta, notari de Cervera, dóna fe que Miquel Rubiol, escultor de Cervera, s'obligà a fabricar un retaule per a l'església de Sant Antoni.

AHCC, FN, Cervera, 90, Jeroni Porta (menor), *Manual*, 1611-1612, paper solter.

Thenore huius publici instrumenti attestor et fidem indubiam facio ego Hieronimus Porta, ville Cervarie, Celsonensis diocesis, principatus Catalonie, apostolica et romana auctoritatibus notarius publicus, quod die octava maii millesimo sexcentesimo duodecimo inter reverendum patrem fratrem Onophrium Liset Serra, preceptorem preceptorie Sancti Anthonii dicte ville Cervarie cum sua anexa Barchinone, ex una, et honorabilem Michaelem Robiol, scultorem, dicte ville, parte ex altera, fuit facta, firmata et iurata capitulatio quedam circa fabricam retro depicti retabuli pretio ducentorum ducatorum auri ad rationem viginti quatuor solidorum pro ducato cum clausulis promissionibus et obligationibus in ea contentis, in quorum fidem ego idem notarius in predictis propria manu scriptis hic meum quo utor appono signum.

Item ego dictus notarius fidem facio quod in dicta capitulatione predicti retabuli dictus pater preceptor pro solutione supra dictorum ducentorum ducatorum aureo[rum] consignavit dicto Michaeli Rubiol illas viginti tres libras, quas dictus preceptor ratione dicte preceptorie recipit anno quolibet supra bona nobilis dompni Michaelis de Agulló pro terminis de Altadill y Meliό, et sex libras, octo solidos, quas similiter dictus preceptor recipit supra bona dompni Francisci de Argensola et de Copons pro termino de Golanor, que simul iunctis sumam fa-

ciunt viginti novem librarum et octo solidorum, quas recipere habeat usque ad integrum solutionem dictorum ducentorum ducatorum, et etiam dictus preceptor promittit pro maiori corroboratione et firmitate supra dictorum in dicta capitulatione auctoritatem et decretum reverendissimi domini abbatis generalis Sancti Anthoni de Sancto Anthonio, Viennensis diocesis, interponere, que dictus preceptor humiliter dicto reverendissimo domino abbati supplicat, in quorum fidem et testimonium, cum firma dicti reverendi preceptoris, ego idem notarius hic meum quo utor appono sig+num.

1614, agost, 30. Cervera

Miquel Rubiol, escultor, i Miquel Boter, fuster, tots dos de Cervera, concorden amb els administradors de la lluminària de Sant Antoni i Santa Victòria la fabricació d'un retaule per a la capella de Santa Victòria de l'església de Sant Antoni.

AHCC, FN, Cervera, 80, Rafael Joan Montaner, *Manual*, 1614, s. f.

Die XXX mensis augusti anno a nativitate Domini M DC XIII Cervariae. Capitulatio et concordia facta, inita, firmata et iurata per et inter honorabiles Antonium Trilla, Raphaelem Rius et Andream Guiu, minorem dierum, administratores anno presenti luminariae Sancti Antoni et Sanctae Victoriae, ex una, et Michaelm Robiol, sculptorem, et Michaelm Boter, ligni fabrum, Cervariae, parte ex altera. Est in bursa.

Testes sunt ibidem.

Dicto die Cervariae.

Apoca facta et firmata per dictos Robiol et Boter dictis administratoribus de decem libris barchinonensis in solutum et pro parte illarum quadraginta quinque librarum pro fabrica retabuli capellae Sanctae Victoriae, super quo est facta die presente supra dicta concordia, habitis numerando in substituti notarii et testium infra scriptorum presentia. Et ideo, etc.

Testes sunt magnificus Ludovicus Montaner, utriusque iuris doctor, Francis-cus Oliveres, ligni faber, et Michael Graell, scriptor, Cervariae.

1620, maig, 25. Cervera

Andreu Corones, menor, pintor de Cervera, s'obliga davant els administradors de la capella de Sant Miquel a pintar el retaule de la capella esmentada.

Die XXV mensis maii 1620 Cervarie.

De y per rahó de les coses devall scrites per y entre los magnífichs senyors Phelip Cerveró, paher de la present vila del quarter del Capcorral, Francesch Guiam, farrer, Jaume Sbert, administradors lo any passat de la capella de Sant Miquel de la present vila, Hierònim Guiu, fuster, y Llorens Sarró, sabater, administradors lo any present y corrent de dita capella, de una part, y Andreu Corones, menor de dies, imaginaire, de la mateixa vila, de la part altra, són estats fets, pactats y jurats los capitols y pactes següents:

Primerament los dits senyors Phelip Cerveró, Francesch Guiam, Jaume Sbert, Hierònim Guiu y Llorens Sarró donen a pintar lo retaule de dita capella de Sant Miquel al dit Andreu Corones ab pacte que lo dit Corones sie tengut y obligat en pintar-lo de la manera està capitulat en lo memorial fet de mà del dit Corones: [Espai de tres pàgines en blanc per tal de copiar-hi aquest escrit d'Andreu Corones que s'adjuntà al manual notarial:]

Capitulació del que s'a de fer al retaule de Sant Micael del dorà i pintar.

Primo lo pedestral s'a de pintar tres estòdies de mig cors i les molures daurades, totes sinò la que toce ab l'altar que a de ser de gaspi.

Més les columnes [i] capitels daurades i la tala de or fi i lo campé de blau, lo canalat daurat, lo viu o fondo de blau de les columnes i capitels.

Més lo pilastre la tala del capitel de or fi, salvo la fruita de plata ab color.

Més lo traspilastre la molura de or fi i lo fondo de plata esgrafiat.

Més les pasteres plateat ab esgrafi, la pexinia lo viu de or fi i lo fondo de color, la cornisa de la pastera de or fi, lo fondo [de] plata ab esgrafi, la cornisa tota de or fi sinò al fondo de les carteles i lo fondo de la tala, la alcitrava de or fi.

Més les figures daurades de or fi i plata fina ab esgrafi, totes conforme elles requerexen, los pengants de or fi i plata fina, conforma requerexen, los quadros que estan sota la cornisa de plata ab esgrafi.

Lo preu de dit retaule és sent i sinquanta liures.

Més lo dono acabat de pintar del dia que s farà la capitulació a dos anis.

Més dono per fermansa Vidal, lo canteré.

Més me obligo a fer venir un pintor per pintar les 3 estòdies segons recerex lo dit retaule.

Més me acontento de pendre per paga de dit retaule coranta liures que la capela vui té, lo que reste a compliment de les sent i sinquanta liures tot lo que restarà a fi de comtes cada ani ab tal i enperò que los aministradós no puguen fer res que no sie forsós ab la capela.

[D'altra mà:]

Volen que acabat de pintar sie judicat y, si no estave bé, que l puguen fer repintar a altre pintor y que dit Corones sie obligat en pagar tot lo que serà judicat.

Fermanses a Joan Vidal, canterer, y Nicolau Clergues, sastre, de la present vila, los quals, etc.

Testes sunt honorabiles Franciscus Papió, droguerius, et Antonius Riunou, sutor, Cervarie habitatores.

1625, febrer, 5. Cervera

Andreu Corones, pintor de Cervera, s'obliga davant Joan Pau de Folcràs, senyor de l'Aranyó, a pintar el retaule de la capella de la Verge Maria del Pilar de l'església de Santa Maria.

AHCC, FN, Cervera, 91, Lluís Porta, *Manual, 1624-1625*, f. 63 v.

Dictis die et anno.

En nom de nostre senyor Déu.

Sobre lo deurar y pintar lo retaule devall scrit per y entre lo il·lustre senyor Joan Pau Folcràs, donsell, senyor del lloch y terme del Arenyó, en la vila de Cervera, bisbat de Celsoña, domiciliat, com hereu de la senyora Chaterina de Folcràs y de Salderriaga, viuda relictà del il·lustre senyor Joan de Folcràs, donsell, senyor del dit lloch y terme del Arrenyó, en dita vila de Cervera domiciliat, defunct, de una part, y Andreu Corones, pintor, de la mateixa vila, de part altra, són estats fets los pactes y capitols següents:

Primerament lo dit il·lustre senyor Joan Pau de Folcràs, com hereu ab benefici de inventari de la dita senyora Chaterina de Folcràs y de Salderriaga y inseguint la ordinació y voluntat de la dita senyora Caterina de Folcràs en son últim y válido testament, rebut en poder del notari devall scrit dia y any en aquell contingut, dóna a pintar al dit Andreu Corones lo retaule que està fet nou dit de Nostre Senyora del Pil lar, construït en la capella de la mateixa invocació dins la capella del Sanct Sperit de la isglésia parrochial de dita vila que féu lo dit quòndam Joan de Folcràs, lo qual dit Corones a de deurar y pintar de assí lo dia o festa de pasqua de resurrecció de nostre senyor Déu Ihesuchrist primer vinent en lo modo y forma següent:

Primo se a de pintar en lo pedestal una istòria de la hodorasió dels reys o altra a la voluntat del senyor Folcràs, lo qual se a pintar a l'oli.

Ítem en la primera andana se an de daurar quatre columnes de la forma següent, so és, la talla daurada, los vius de las columnes daurades y les canals de blau y los campés de la talla també de blau y los capitells daurats y si en los ravesos de les fulles convindrà posar plata que la y puga posar.

Ítem en les pasteres de dita andana y pilastres y traspilastres se a de daurar en lo enfront dels pilastres, so és, lo replà y la mollura de or y lo recalat a de ésser de plata y esgrafiad y de la pròpria manera los traspilastres de les pasteres y los vius de les petxines a de ser dorat y las canals de blau ho blanch y los revols de les pasteres de or y la talla dels àngols del revolt també dorat y los campés de plata ab esgrafi.

Ítem en lo plafó a de dorar les mollures y replans y les roses dels artesons de plata y de color, la alquitrave y frisa y cornisa a de ser dorat y lo camper de la talla de la frisa a de ser de color blau y de la pròpria manera a de ser la pastera y

columnnes y finisió; lo escut de les armes conforme requerirà, a voluntat del senyor Joan Pau de Folcràs.

Ítem les tres figures grans an de estar dorades y lo que requerirà de color.

Ítem lo Christo, sant Joan y Maria tanbé dorat y lo Christo encarnat, conforme se requereix.

Ítem les finisions se an de fer de la manera següent, ço és, los àngels encarnats y les ales y los cables de color y la carcela dorada y lo demés plata ab esgrafi y se a de [a]cabar ab tota perfectió de si la festa de pasqua de resurectió prop vinent per preu de quaranta-sinch lliures, moneda barcelonesa, de les quals ne té rebudas ja vint-y-dues y lo restant acabada y posada dita feyna a punt en son degut lloch y ab sa capella y ab pacta y condisió que se a de visorar per dos pintors per ell dit Folcràs anomenadors per a visurar aquell si l'aurà fet de la manera que stà contingut en dit memorial y, en cars que se aja dexat alguna cosa o deffecte o imperfecció, que lo que judicaran s'o puga retenir del que li aurà de dar.

E lo dit Corones accepta de daurar dit retaula en lo modo y de assí al temps y per lo preu y ab los pactes, modo y forma sus dits. E, si no ho fa, dit Folcràs a costas y despessas sues y lo que n pagará la y promet pagar ab smena de tots danys.

E la una part a l'altra prometten attendre y complir totas y sengles coses sus dites ad invicem et vicicim ab totes renuntiations, axí de propi for com altres, ab obligació de béns y altres clàusules en semblants actes posar acostumades y ab jurament llargament.

Testes sunt Eulegerius Llop, studens, et Salvator Gilabert, scriptor, Cervarie habitatores.

Item alio instrumento dictus Corones firmavit apocam dicto de Folcràs, presenti, de dictis viginti duabus libris habitis ad suas voluntates. Et ideo renuntiando, etc.

Testes predicti.

8

1625, desembre, 20. Cervera

Miquel Rubiol, escultor de Cervera, i Victòria, vídua de Claudi Perret, escultor de Cervera, accepten la pròrroga de la fabricació del retaule de Sant Pere per a la capella de les Ànimes del Purgatori de l'església de Santa Maria.

AHCC, FN, Cervera, 80, Rafael Joan Montaner, *Manual*, 1624-1625, esborrany.

Dicto die.

Los senyors administradors, fent estes coses sens preiudici de la capitulació firmada en poder de mossèn Hierònym Porta sobre la fàbrica del retaule, la qual no se ha posat mà fins al dia present, per ço, per algunes causes llur ànim movents, porroguen lo temps de fer dita fàbrica per tres anys del dia present en

avant comptadors; en lo demés reste la dita capitulació en sa forsa y vigor y Miquel Rubiol y la senyora Victòria Perret, viuda relicita de Claudi Perret, accepten y prometen attendre y cumplir totes y sengles coses en dita capitulació contengudes, ab obligació de llurs béns, acumulant a les primeres obligacions, y la trassa de dit retaule, firmada de mans de mossèn Francesch de Cunyat, fra Matheu Argelet, mossèn Joan Pont, mossèn Hierònim Porta, mossèn Alcover, mossèn Matheu Oriol, mossèn Antoni Perelló, administradors, [y] Glaudi Perret, reste en poder de dit Robiol.

Testes predicti.